

**ФОРМУВАННЯ
НАСКРІЗНОГО ВМІННЯ
«ЧИТАННЯ З РОЗУМІННЯМ»
НА УРОКАХ СЛОВЕСНОСТІ**

20.02.2023

Гапон Л.О.

БАЗОВІ ЗНАННЯ

«Українська мова,
українська і зарубіжна література»

БАЗОВІ ЗНАННЯ

«Іноземна мова»

<p>Мова (мовні одиниці)</p>	<p>Спілкування (обмін інформацією)</p>	<p>Мовлення (сукупність мовних одиниць у дії)</p>
<p>Звук Морфема Слово Словосполучення Речення</p>	<p>Мовленнєва ситуація: місце спілкування, мета, адресат, адресант</p> <p>Психологічні, соціологічні, технічні умови спілкування</p>	<p>Форма: усна, писемна, зовнішня, внутрішня. Типи: розповідь, опис, міркування Стили: художній, розмовний, науковий, офіційно-діловий, публіцистичний Види: монолог, діалог, полілог</p>
<p>Текст – середовище функціонування мовних одиниць</p>	<p>Текст – засіб спілкування</p>	<p>Текст – продукт мовленнєвої діяльності</p>

РЕПРОДУКЦІЯ МОВЛЕННЯ

- ✓ аналіз текстів теоретичні основи;
- ✓ функціонально-комунікативний спосіб аналізу;
- ✓ види аналізу;
- ✓ індуктивний та дедуктивний аналіз;
- ✓ аналіз у процесі сприймання усного та писемного тексту.

АУДІЮВАННЯ Й ЧИТАННЯ

ПРОДУКУВАННЯ МОВЛЕННЯ

- ✓ конструювання власних висловлювань :
- ✓ перекази;
- ✓ твори;
- ✓ публіцистичні й ділові жанри.

ГОВОРІННЯ Й ПИСЬМО

ЧИТАЦЬКА ГРАМОТНІСТЬ – це здатність учня / студента сприймати, аналізувати, використовувати й оцінювати письмовий текст задля досягнення певних цілей, розширювати свої знання й читацький потенціал, а також посилювати свою готовність брати активну участь у житті суспільства.

Національний звіт міжнародного дослідження якості освіти PISA2018

ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ЧИТАННІ (ІКЧ) – це здатність читати тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах опосередкованого спілкування

Наскрізне вміння	Після 4 класу	Після 6 класу
Читання з розумінням	<p>Визначає головні/ключові слова тексту, виявляє взаємозв'язки між частинами тексту і головними ідеями, висловленими в тексті. Виокремлює факти в тексті й висловлює своє ставлення до них, обґрунтовує його. Має власну позицію щодо прочитаного. Перевіряє факти, які викликають сумніви. Обґрунтовано пояснює, які книги/тексти подобаються. Пояснює, чим події, ідеї та герої тексту схожі на події, ідеї та людей з інших текстів або з життя. Запитує, щоб довідатися більше.</p>	<p>Розпізнає художній, науково-популярний і науковий тексти. Virізняє різні погляди на тему, про яку читає, головні і другорядні ідеї. Обґрунтовує, що в тексті є достовірним, а що потребує доказів, відрізняє факти від суджень. Будує власні судження про текст на основі доказів. Виявляє готовність змінити свою думку, коли отримав нову інформацію з теми.</p>

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ТЕКСТІВ ДЛЯ ЧИТАННЯ

- 1) різноманітність типів і жанрів текстів;
- 2) новизна і актуальність інформації;
- 3) співвіднесеність типів текстів із видами читання;
- 4) відповідність рівню сформованості вмінь у читанні, віковим інтересам та потребам студентів;
- 5) обсяг тексту.

Варіанти питань до тексту:

- 1) здійснити пошук і відібрати актуальний матеріал;
- 2) розуміння на основі умовиводу;
- 3) виявити / подолати суперечність.

РОБОТА З МНОЖИННИМИ ТЕКСТАМИ

Для відпрацювання алгоритму роботи з множинними текстами слід поєднувати такі тексти:

- **які відображають власні як практичні, так і духовні інтереси особи.** До цієї категорії також належать тексти, які спрямовані на підтримання або формування особистісних зв'язків з іншими людьми. Це листи, художня література, біографії та інформативні тексти, які читають із цікавості, на дозвіллі чи на відпочинку. В електронному середовищі сюди належать електронні листи, текстові повідомлення й блоги за типом щоденників.
- **які стосуються широкого загалу.** До цієї категорії належать офіційні документи, а також інформація про публічні заходи. Тексти цієї категорії включають ті, які розмішують на дошках оголошень, на новинних вебсайтах, і публічні повідомлення, які оприлюднюють як в інтернеті, так і в друкованому вигляді.
- **які створені спеціально з навчальною метою.** Друковані й електронні підручники, тексти з інтерактивного навчання – це типові приклади матеріалу, який добирається для такого виду читання. Освітнє читання зазвичай передбачає ознайомлення з певною інформацією в межах масштабнішого навчального завдання.
- **тексти професійного спрямування.** Це може бути пошук оголошень про роботу в газеті чи в інтернеті, ознайомлення з посадовими інструкціями. І хоча лише декому з 15-річних учнів/студентів, які беруть участь у цьому тестуванні, доведеться читати на робочому місці, важливо включати в оцінювання завдання на основі текстів, пов'язаних із роботою, адже засадниче завдання дослідження PISA – протестувати молодих людей в аспекті їхньої готовності до життя поза школою, а також їхньої здатності застосовувати свої знання й навички в реальному житті.

СЛОВНИКОВА РОБОТА

1. У процесі вивчення теми практикуйте словникову роботу? Ставте питання на кшталт «Як ти розумієш.....?»
2. Зупиняйтеся, щоб пояснити незрозумілі слова.
3. Якщо можливо, використовуйте паралельно іншомовні слова та їх українські відповідники.
4. Дбайте про єдиний мовний режим.

РОБОТА З ГРАФІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ

Варіанти питань до малюнків

1. Коли (скільки років тому) пластикові пакети з'явилися у супермаркеті;
2. Яка частина пластикових пакетів у світі піддається вторинній переробці?
3. З чого виробляється пластик?
4. Коли пластиковий пакет починає забруднювати навколишнє середовище?
5. Які сфери навколишнього середовища потерпають від забрудненості пластиковими пакетами?
6. Які компоненти забруднюють навколишнє середовище, крім пластикових пакетів?
7. Чи берете участь у сортувальній кампанії?
8. Чи дієві сортувальні контейнери в нашому місті?
9. Чи бачили Ви, як вантажать сміття?

			
Шампури	Ліхтарик	Плащ-дощовик	Засіб від укусів комах
			
Аптечка	Черевики	Намет	Гамак
			
Казанок	М'яч	Сонцезахисний крем	Телефон
			
Компас	Запальничка	Павербанк	Сокпра або ніж для дров

ЗАВДАННЯ ДО ГРАФІЧНОГО ОБ'ЄКТА З АРГУМЕНТАЦІЄЮ

1. Які чотири об'єкти візьмете з собою в кількадеенний похід? Як використаєте обрані об'єкти?
2. Які чотири об'єкти візьмете з собою на екскурсію у Вінницю? Як використаєте обрані об'єкти?
3. Які чотири об'єкти візьмете з собою на пікнік до лісу? Як використаєте обрані об'єкти?
4. А тепер перегляньте кожен список і зважте на те, що три об'єкти можете взяти для себе і один для загального користування. Що Ви оберете? З ким з однокласників хочете піти в похід, на пікнік, поїхати на екскурсію?
5. Які чотири об'єкти візьмете з собою на безлюдний острів? Як використаєте обрані об'єкти?

КОМПЛЕКСНІ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ

36

Виразно прочитай тексти.

А. Пташине яйце, розписане мініатюрним орнаментом, називають писанкою. Назва її походить від слова «писати», тобто прикрашати орнаментом. Оригінальний орнамент писанок не лише чарує своєю вишуканістю, мініатюрністю, гармонією колориту, він містить глибоку символіку, що дійшла до нашого часу та єднає із традицією минулого.

Перший і найбільший музей у світі, де експонується понад 8 тисяч українських писанок із різних регіонів, є у Вінніпезі. Музей писанок у вигляді великоднього яйця розташований в м. Коломия Івано-Франківської області.

Р. Михайлишин

Б. Єдиний у світі музей писанки створено в місті Коломиї Івано-Франківської області.

Першу музейну експозицію відкрито восени 1987 року в церкві Благовіщення — пам'ятці архітектури XVI століття. 2000 року музей отримав власне приміщення, частиною якого є оригінальна архітектурна споруда, виконана у формі великої писанки.

Сьогодні музейна колекція налічує понад 10 тисяч творів. В експозиції представлені писанки та декоративні яйця не тільки з усіх регіонів України, а й з Польщі, Чехії, Румунії, Словаччини, Франції, Канади, США, Індії, Китаю, Єгипту, Алжиру та інших країн світу.

За матеріалами сайту «Карпати інформують»

Завдання і запитання.

- Добери заголовки до текстів **А** і **Б**.
- Випиши ключові слова, спільні для двох текстів.
- Що ти вже знав / знала про писанки? Що нового довідався / довідалась?
- Знайди факти, які однаково викладені в обидвох текстах.
- Знайди розбіжність у фактах, викладених у текстах.
- Як можна перевіряти достовірність джерел?
- Запиши за алфавітом виділені слова.
- Дай стисло письмову відповідь (3–4 речення) на запитання «Чому важливо зберігати культурну спадщину народу?».

**СТРАТЕГІЇ ЧИТАННЯ –
алгоритми дій читача
залежно від мети
читання**

МЕТА ЧИТАННЯ:

- для отримання інформації,
- виконання завдань,
- розвитку естетичного досвіду.

ДОТЕКСТОВІ СТРАТЕГІЇ

(за О.Пометун)

- КОШИК ІДЕЙ
- КЛАСТЕР
- МОЗКОВИЙ ШТУРМ
- ЧИТАННЯ З ПЕРЕДБАЧЕННЯМ
- ПЕРЕДБАЧЕННЯ НА ОСНОВІ ОПОРНИХ ПОНЯТЬ
- ІСТИННІ Й ХИБНІ ВИСЛОВЛЮВАННЯ

ТЕКСТОВІ СТРАТЕГІЇ

(за О.Пометун)

- ЧИТАННЯ З ПОЗНАЧКАМИ
- ЧИТАЄМО У ПАРАХ/
УЗАГАЛЬНЮЄМО В ПАРАХ
- СПРЯМОВАНЕ ЧИТАННЯ
- СМИСЛОВЕ ЗГОРТАННЯ (G.S.R.)
- ТРИ ПО ДВА

ПІСЛЯТЕКСТОВІ СТРАТЕГІЇ (за О.Пометун)

- ЗАПИТАЙТЕ В АВТОРА
- ЗАЛИШТЕ ЗА МНОЮ ОСТАННЄ СЛОВО
- ДИСКУСІЯ: УСНА, ПИСЬМОВА
- ОБГОВОРЕННЯ У ЗАГАЛЬНОМУ КОЛІ
- РАФТ
- «ДЕ ВІДПОВІДЬ?»
- КУБИК /РОМАШКА БЛУМА

РАФТ

Як організувати діяльність учнів

Учні продумують свій спосіб створення нового тексту за допомогою таблиці РАФТ: учень обирає роль, вирішує, кому призначатиметься його текст, вибирає форму і тему

R – ROLE (РОЛЬ)	A – AUDIENCE (АУДИТОРІЯ)	F-FORMA (ФОРМАТ)	T-TOPIC (ТЕМА)
Для визначення ролі треба подумати, хто може розкривати цю тему	Обмірковування того, кому може бути призначений даний текст	Вибір жанру, форми нового тексту	Вибір теми, визначення того, про що буде текст, які основні ідеї, думки будуть в ньому розкриті

ЗАПИТАЙТЕ В АВТОРА

Як організувати діяльність учнів

- Запропонуйте учням прочитати текст і у процесі читання сформулювати 2-3 запитання до нього таким чином, якби вони ставили їх автору тексту
- Надайте учням зразки таких запитань
- За бажанням чи жеребом оберіть кілька учнів, які виконуватимуть роль автора тексту
- Решта учнів ставлять їм по кілька запитань, на які вони відповідають так, наче вони реальні автори аналізованого тексту
- Наприкінці обговоріть з учнями, чого вони навчились, що було складно у цій роботі